

Jul i Lyngshede, Råbjerg Sogn

omkring første verdenskrig (1914 til 1918).

Nørresundby/Sundby-Hvorup Lokalhistoriske Forening udsender hvert kvartal et lille skrift til medlemmerne som hedder "Sundholmeren". I nr. 98 for oktober kvartal 2007 findes bl.a. en lille beretning om jul i Råbjerg sogn, som jeg ikke kunne lade være med at afskrive og sende til jer for derved at sætte jer i den rette julestemning. Bemærk, at der er flere ting som sætter vor tid i perspektiv. Tænk foreksempel på, at hele verdenspressen bliver inddraget, og der fremsættes erstatningskrav, hvis togene er 15 minutter forsinket i dag.

Kaj Sørigs erindringer begynder i "Sundholmeren" nr. 97 for juli kvartal 2007. Herfra skal kort refereres, at hans fader, Lars Peter Sørig aftjente sin værnepligt i Aalborg i 1901 eller 1902. Moderen, Annie var født i Arup i Thy i 1879 og var kort tid forinden sammen med forældrene flyttet til Klokkestøbergade i Aalborg. En aften Lars Peter gik brandvagt, sad Annie i vinduet og nød det gode vejr. Lars Peter glemte, at han var brandvagt med det resultat, at han fik stuearrest i en uge. Bekendtskabet fortsatte og efter en lang forlovelses tid blev de gift den 18. maj 1907 i Vor Frue kirke, Aalborg.

Kaj Sørig blev født den 14. november 1907 i Lille Nygade 1, Ålborg. Omkring 1. april 1914 flyttede familien fra Aalborg til Nørre Uttrup, hvor Kaj Sørig vist boede til sin død i 1994.

Kaj Sørigs fader **Lars Peter Sørig** var født 1877 i Lyngshede i Råbjerg Sogn, og var søn af **Christian Sørig**, født i 1848 i Lyngshede, og hustru **Thora Marie Thronsen**, født i 1846 på Rimmen i Tversted sogn.

Det skal tilføjes, at jeg ikke kender nogen af de nævnte personer, men Kaj Sørigs beretning om julen i Råbjerg forekom mig interessant og jeg forestiller mig, at I også vil finde behag i at læse den, så her kommer den:

Fra arkivet

Kaj Sørigs erindringer Min barndoms jul i Vendsyssel omkring 1. verdenskrig.

Fra deres tidligste ungdom var min far og mor vant til, at julen skulle fejres i Råbjerg hos mine bedsteforældre. Hvis det hændte, og det har jeg selv oplevet, at vejrliget kunne være sådan, at det ikke kunne lade sig gøre at rejse den lange vej, har jeg ladet mig fortælle, at min bedstefar skulle have sagt, at hvis ikke Annie og Lars Peter var hjemme i julen, så var der ikke meget ved det. Der var imidlertid lige før første verdenskrig sket visse forandringer i Råbjerg. Min fars yngste bror havde overtaget gården, og mine bedsteforældre var flyttet hen i et lille hus, som hørte til gården; men det gjorde ingen forandring i den måde, julen blev fejret på. De boede i det lille hus og havde en ko og i reglen en kvie og et par grise. I min ferie efter den tid boede jeg altid hos bedste og bedstefar. Min bedstefar var meget håndsnild, så der blev bygget et utal af møller og den slags ude i "Timmerstuen".

Hos os startede julen altid lang tid før. Vi skulle være fine med nyt tøj og alt det der. Når så den store dag, juleaftensdag, oprandt, gik vi ud på Nørresundby Banegård for at komme med toget. Men det hændte tit, at vi måtte vente både en og to timer, inden toget kom. En togrejse fra Nørresundby til Tolne kunne nemt tage 2 timer, for der var jo mange, der skulle med.

Når vi så langt om længe kom til Tolne station, kan jeg huske, at vi altid fra toget kunne se, at onkel var kommet efter os. Han var kommet lang tid før og havde staldet ind på kroen. Vi kom i hus og fik en god kop krukaffe. Så blev der spændt for, og vi kom i dejlige fodposer, foret med fåreskind. I bunden af vognen eller slæden var der altid et godt lag halm, så vi led ingen nød.

Der var nu en køretur på en 10 -12 km, men det gik altid stærkt, for vi var godt kørende. Vel ankommet til gården var der igen kaffe og kager. Imidlertid skulle der jo røgtes og maltes, hvis det ikke allerede var sket, for klokken kunne blive mange, inden vi ankom. Juleaften startede mange gange først kl. 8 eller 8.30. Julemiddagen bestod altid af flæskesteg med mere. Inden vi gik til bords, måtte vi vente på bedstefar. Han skulle altid lige en tur rundt til alle dyrene, heste, køer, får og høns for at se, om alt var i orden. Bordet var dækket i den store stue, og midt på gulvet stod juletræet. Det var altid bundet fast til

loftet, for det ikke skulle vælte, når vi dansede om det. Mine bedsteforældre var ikke religiøse mere end almindeligt, men der var dog visse ting, som man ikke måtte juleaften. For eksempel når bedstefar som den ældste havde budt os alle velkommen, formanede han os altid om, at spil af enhver art var forbudt denne aften.

Når vi havde spist og danset om juletræet og sunget sange, kom pebernødder og småkager på bordet, og det varede ikke længe, før kaffekanden var parat.

På den tid var det ikke som i dag en skik med at give julegaver. Men bedste og bedstefar kartede og spandt uld til garn, som blev brugt til alt, blandt andet til min bedstemors væv, som var opstillet hele vinteren, hvor hun vævede tøj, dynevår og meget andet. Men en ting var sikkert, alle vi børn fik altid hver en hvid strikketrøje. I flere år blev garnet sendt til Læsø, hvor der var strikkerier og sikke trøjer. Jeg kan huske, at min skolekammerat var lidt misundelig, for ikke mange havde magen til. Efterhånden blev vi børn trætte, og så kom vi i seng i alkoverne, nogle foroven, andre forneden, og inden længe sov hele styrken.

Juledag startede tidligt, som vanligt på en gård, men vi børn kom også ret tidligt i gang. Det startede i reglen med pudekamp, indtil de voksne fandt, at nu kunne det være nok. Når vi så var kommet i tøjet og var vaskede og velfriserede, stod julebordet dækket. Der var alt, hvad hjertet og maven begærede, stuede hvidkål, flæsk, pølse, rullepølse, røget og speget fårekød, sylte, ja kort sagt næsten alt, og dertil hjemmebrygget øl. I løbet af formiddagen begyndte gæsterne at komme. Det var onkler og tanter, fætre og kusiner, og inden middag kunne der tit holde 5 - 6 vogne i gården, og hestene blev installeret forskellige steder, i stalden og tit i laden, hvis vejret ikke var for koldt. Vi børn, og vi var mange, tumlede ude i sneen, og det var der i reglen nok af dengang. De voksne gik i gang med bordets glæder, og bordet var dækket hele dagen, og så kom der gang i diskussionen. Min far var efter de år, han havde været i byen, blevet retlinet socialdemokrat, hvad de fleste arbejdere i byen jo var dengang. Det var da Stau-ning, Lyngsie var i vælten. Diskussionerne var tit temmelig hårde, for mine forskellige onkler var bønder og som følge deraf venstremænd; men det endte dog altid i fred og fordragelighed, selv om der tit blev slået ret hårdt i bordet. Kortene kom på bordet, og så gik det ud på de små timer.

Senere blev der spændt for, og alle drog af gårde efter en god dag. Vi børn var jo for længst lagt i alkoven. De tilrejsende børn blev så hevet frem, efterhånden som de skulle af sted.

Anden juledag var mere fredelig, men i løbet af dagen kom naboer og venner på besøg, og vi fra gården gik også tit på besøg i nabolaget. Af og til hændte det, hvis føret var til det, at de unge i familien, der var ude at tjene, kom på besøg, for eksempel fiskere fra Ålbæk og mange andre. En af dagene mellem jul og nytår var det en gammel tradition, at der var juletræ i skolen.

Skolen var lille, 20 - 30 børn med kun en lærer. Han hed Peter Gaardboe og for øvrigt en værre spasmager, der kunne finde på de mest skøre ting. Det var altid sådan, at min far og mor havde fri mellem jul og nytår, så vi var gerne med til festen i skolen. Der var et stort juletræ i skolestuen, og alle børn fik chokolade og skolefruens hjemmebag. De voksne var i privaten, hvor de fik kaffe og kager, senere kom så kaffepunchene til. Vi børn legede om juletræet og fik hver en lille pose med lidt godt i.

Jeg vil gerne berette, hvordan P. Gaardboe var. Dengang var det ikke så givtig en stilling at være enelærer på en lille skole, derfor hørte der lidt landbrug til. Gaardboe havde en hest og et par køer, så de store drenge måtte sommetider ud og hjælpe lidt til i skoletiden. Det var almindeligt dengang.

Læreren havde fået en hvid ged med store horn og det hele, og som den spasmager han var, blev geden til sådan en julefest hentet ind i skolestuen, som var ryddet for borde og bænke. Vi fik at vide, at den, der kunne ride en gang rundt på geden, skulle få 25 øre. Jeg tror ikke, der var nogen, der kunne. Ud på de små timer gik det så hjemad. En eller to af de unge gik forrest med et par flagermuslygter og vi andre i gåsegang bagefter. Jeg kan huske, at en gang virkede kaffepunchene efter hensigten, for det hændte, at en og anden faldt i grøften. Men vi kom dog alle hjem i god behold.

Vi rejste hjem enten nytårsdag eller anden nytårsdag, alt efter om far og mor havde fri. På hjemturen var vi belæsset med pakker med alt muligt, såsom garn i nøgler, et stort hjemmebagt rugbrød og sigtebrød, i reglen også et stykke flæsk, en pølse, et tørret fårelår og meget andet.

Afskrevet af Kristian Frederik Christensen, Vadum